

Тарнавська Н. П. — кандидат психологічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти і педагогічних інновацій, ННІ педагогіки ЖДУ імені Івана Франка.

Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. - Харків : КЦ ФОП Іванової М.А., 2015. - Том IV. Психологія розвитку дошкільника. Випуск II.-с.315.

Головний редактор: дійсний член НАПН України, доктор психол. наук, професор С. Д. Максименко

УДК 373.211.24:37.018.262

СУПЕРЕЧНІСТЬ ТРАНСЛЮВАНИХ ЦІННОСТЕЙ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПРИЧИНА ПОРУШЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ БАТЬКАМИ ТА ПЕДАГОГОМ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.

Н. П. Тарнавська, канд. психолог. наук,

доцент кафедри дошкільної освіти

та педагогічних інновацій ННІ педагогіки

Житомирського державного університету імені І. Франка

Анотації.

У статті розглядаються батьківські цінності щодо виховання дитини дошкільного віку, їх сформованість і вплив на взаємодію з педагогом дошкільного навчального закладу. З'ясовуються причини трансляції неіснуючих цінностей. Пропонуються шляхи формування нових батьківських цінностей в процесі взаємодії з педагогом дошкільного навчального закладу.

Ключові слова: родинні цінності, батьківські цінності, трансляція цінностей, внутрішня позиція, узгодження цінностей.

У сучасній Україні в період формування громадянського суспільства в людей виникають прагнення до політичних і соціальних змін, демократичних перетворень. Активна більшість українців намагається відкинути пострадянські політичні й ідеологічні цінності. На часі розгортається пошук і долучення до загальноєвропейських цінностей – соціальних і політичних. Мова йде, перш за все, про еволюційний перехід, коли повага до волі більшості поєднується з правом кожного члена суспільства і окремих меншин (соціальних, етнічних тощо) захищати свої інтереси, виражати свою волю. Нетерпимість, ворожість у стосунках, антагонізм між людьми, що розділяє суспільство, не зникає водночас. Цивілізоване суспільство намагається гармонійно поєднувати загальнолюдські й національні моральні норми – цінності, які має свідомо привласнити людина. У час потужних соціальних перетворень, перед людьми відкриваються нові можливості домовлятися між собою, знаходити компроміси, бути соціально активними, впливати на

владу, будувати соціальні інститути. З розвитком громадянського суспільства відбувається консолідація суспільних сил на базі нових цінностей, ідеології. Цей перехід не є одноразовим актом, а процесом довготривалим, що торкається різних соціальних сфер і соціальних інститутів. Рушійними силами прогресивних змін та формування нових цінностей виступає інтелектуальна еліта, реформаторські налаштована частина суспільства, діячі економіки, культури, освіти, а особливо родина, оскільки соціалізація дітей, формування в них базових цінностей у всі часи і у всіх народів була її головною специфічною функцією.

Цінності як критерії краси або потворного, добра і зла, істини і омани, допустимого і забороненого, справедливого і несправедливого закріплюються в суспільній свідомості і культурі. Цінності, виражені у формі нормативних уявлень - установок, правил, заборон, цілей, стратегій виступають орієнтирами людської діяльності. Об'єктивної значущості для суспільства і для конкретної людини вони набувають тільки після орієнтації на них у конкретних ситуаціях, у процесі вирішення певних проблем. Саме коли йдеться про усвідомленість, наявність системи найбільш загальних смислових утворень, які стають значущими і важливими для людини, доречно говорити про особистісні цінності. Система особистісних цінностей є адекватним індикатором розвиненої особистості, за допомогою якого вона впізнається [1, с. 26].

Особистісні цінності є усвідомленими і прийнятими людиною загальними компонентами сенсу її життя. Особистісні цінності повинні бути забезпечені смисловим, емоційно пережитим досвідом, що визначають ставлення до життя, стосунки з оточуючими, родинні цінності, пріоритети у вихованні дітей. Цінністю можна назвати те, що має особистісну значимість для людини, що вона готова оберігати і захищати від посягань і руйнування з боку інших людей. Наявність родинних цінностей допомагає подружжю розуміти один одного, будувати спільне майбутнє, надавати один одному допомогу і підтримку, виховувати дітей. Відсутність спільних цінностей (об'єктивна чи суб'єктивна), або протиріччя цінностей розділяє людей по таборах, перетворює їх в опонентів, суперників і супротивників. Соціальний статус, економічне становище, національні традиції, інформаційний простір можуть впливати на формування родинних цінностей. Ієрархічна система родинних цінностей формується в процесі спільного життя і набуття життєвого досвіду під впливом сформованих культурних умов. Так як процес навчання і накопичення досвіду у кожній родині індивідуальний, то відмінності в складі та ієрархії системи цінностей для різних родин різні. Набуття родиною спільних цінностей процес складний, оскільки пов'язаний з уже сформованими особистісними цінностями зрілих людей - чоловіка та дружини, цілі й наміри яких, організація життєдіяльності, розв'язання побутових проблем скеровуються вкоріненою системою індивідуальних цінностей. З одного боку, це позитивно і не дає особистості розчинитися в емпіричному бутті, з іншого – виникає потреба взаємодіяти з іншою людиною, шукати те, що їх об'єднує, знаходитись у стані активної діяльності, мотиваційного напруження.

Родинні цінності є потужним інтегруючими факторами для устрою родини як на рівні взаємодії подружжя один з одним, так і на рівні взаємодії батьків з дітьми. Крім того, ціннісні орієнтації визначають динаміку, змістову наповненість, стійкість родинної структури в цілому і батьківства зокрема. Специфічність батьківських цінностей полягає в тому, що вони тісно пов'язані з родинними і по суті представляють сплав емоцій,

почуттів, переконань і поведінкових проявів у взаємодії з дитиною. Батьківські цінності є основоположними для решти компонентів батьківства і реалізуються в особистісній спрямованості батьків, їх мотивацій, прагнень, виховних впливів на дитину. У період становлення родина є нестійкою структурою, що проявляється у відсутності узгодженості в діях між чоловіком і дружиною, періодичному виникненні конфліктних ситуацій, більшої рухливості структури (в порівнянні з розвинутою формою батьківства). Становлення родини характеризується узгодженням уявлень чоловіка і дружини про роль батьківства, пов'язаних з цим функцій, розподілом відповідальності, обов'язків, виникає потреба стати батьками. У цей час відбувається кристалізація спільних родинних цінностей. До моменту появи дитини на світ, узгодження цінностей відбувається на «теоретичному» рівні, під час бесід один з одним про побудову майбутнього, на рівні мрій і планів. З появою дитини узгодження цінностей отримує «друге народження» і теорія починає реалізовуватися на практиці. Коли в родині з'являється малюк, він стимулює батьків до отримання нового життєвого досвіду, пов'язаного з доглядом і вихованням дитини. Система особистісних цінностей батьків оновлюється, змінюється, наповнюється новими смислами. Психолог М. Рокіч визначив цінності як глибокі переконання, що впливають на дії і судження в різних ситуаціях. Їм же розроблена найбільш поширена зараз методика вивчення ціннісних орієнтацій, заснована на прямому ранжуванні списку цінностей. Він поділяє цінності на дві великі групи: термінальні цінності (цінності-цілі) - переконання в тому, що якась кінцева мета індивідуального існування варта того, щоб до неї прагнути, та інструментальні цінності (цінності-засоби), які відображають переконаність у тому, що якийсь образ дії або властивість особистості є кращими в певній ситуації. Спираючись на вказану класифікацію, можемо зазначити, що до батьківських термінальних цінностей можуть бути віднесені такі, як необхідність продовження роду, пошук в дитині емоційних стимуляторів, невичерпного джерела життєвих успіхів, реалізація своєї соціальної ролі на більш високому рівні. Варто зазначити, що виникнення таких цінностей можливе за умови належного загальнокультурного розвитку особистості, усвідомленого підходу до народження дитини. До інструментальних батьківських цінностей відносять все те, що має значення як засіб або спосіб досягнення цілей, наприклад, педагогічна культура, здібності і кругозір, педагогічні компетентності, потреба в допомозі, або самостійність і незалежність, відкритість новим знанням, зокрема, про виховання дитини, або інертність і неприйняття будь-чого нового. Виділяють також цінності добробуту, під якими розуміють ті матеріальні блага, які є необхідною умовою для підтримки фізичної та розумової активності всіх членів родини, збереження і зміцнення їх здоров'я. Так соціолог С. С. Фролов відносить до них такі цінності як: благополуччя (включає в себе здоров'я і безпеку), багатство (володіння різними матеріальними благами і послугами), майстерність (професіоналізм у певних видах діяльності), освіченість (знання, інформаційний потенціал і культурні зв'язки), повагу (включає в себе статус, престиж, славу і репутацію). До групи моральних цінностей, з точки зору родинних стосунків, відносять доброту, справедливість, чесність, вірність, відданість родині, повагу до старших і найменших та інші моральні якості. Така цінність, як застосування влади вважається однією з найбільш універсальних і значущих, оскільки дозволяє отримувати й інші блага. Родина, як і будь-який інший соціальний інститут, зміцнюється системою влади. Розрізняють три типи владних відносин: патріархальна родина, де влада належить чоловіку; матріархальна родина, де влада належить жінці; егалітарна родина, де влада рівномірно розподіляється

між дружиною та чоловіком. Саме останній варіант характерний для індустріальної епохи, періоду глобалізації світу і є результатом цивілізаційного вибору на користь рівноправності й поваги між членами родини, рівнозначності їх внеску і впливу на побудову родинного буття.

Вплив батьківських цінностей на стосунки з дитиною залежить від ступеня їх ясності і несуперечності. Розмитість цінностей, їх суперечність а також прагнення виглядати перед оточуючими краще ніж є насправді, змушує людину діяти непослідовно, транслювати неіснуючі цінності, підпадати під стихійні впливи, оскільки маніпулювати такою людиною легше, ніж особистістю з чіткою і очевидною системою цінностей. Конкретні і несуперечливі батьківські цінності виявляються в активній життєвій позиції, відповідальності за себе і особливо за дитину, готовності самовдосконалюватися, досягати виховних цілей, проявляти ініціативу й творчість у взаємодії з дитиною. Відповідальність як особистісна цінність відноситься до числа найбільш складних по змісту понять у психології особистості. У межах теорії моральної свідомості існує ряд трактувань природи відповідальності і стадій розвитку відповідальної поведінки, що в подальшому стає особистісною цінністю. Говорячи про відповідальність за родину, варто розуміти перед ким несе відповідальність особистість – перед собою, перед суспільством, перед членами родини. Очевидно, що усвідомлена особистістю відповідальність, формується від зовнішньої до внутрішньої, від відповідальності за себе до відповідальності за дружину, дитину, за родину в цілому. Це завжди відповідальність за інших, і не просто за окремих близьких людей, а за соціальну групу як ціле [2, с. 35].

Батьки, яким незрозумілі власні цінності, стикаються з відсутністю належної бази для взаємодії з дитиною, вони схильні до прийняття спонтанних і необдуманих рішень, у них виникають труднощі в спілкуванні з педагогами дошкільного навчального закладу, в який потрапляє дитина.

Цінності не є чимось, що можна побачити, і тому вони часто вислизують від розуміння самих батьків і тим більше педагогів, які намагаються побудувати з ними систему взаємодії. Їх можна розпізнати, тільки вивчаючи реакції, що лежать в основі батьківської поведінки. Часто батьки в процесі взаємодії з педагогом намагаються транслювати батьківські цінності у вигідному для них світлі, або приховувати справжні цінності. Трансляція (від лат. translation) передача на певну відстань зображення, музики, інформації різноманітними засобами. Під час трансляції можна отримати як достовірну інформацію, так і вигадану історію, підміну фактів. Тому, застосовуючи термін «трансляція», ми розуміємо таку поведінку людини яка спрямована на переконання оточуючих в наявності привабливих для цієї соціальної групи цінностей, які відсутні в реальному житті, або певним чином видозмінені. У будь-якому випадку в процесі трансляції людина прагне привернути до себе увагу, показати себе з вигідної сторони. Таку взаємодію батьків з педагогом можна вважати прагматичною. У подібних ситуаціях педагогу необхідно обирати альтруїстичний стиль спілкування з батьками, що дасть змогу впливати на батьківську позицію, коректувати її, адже суперечність трансльованих батьками цінностей щодо виховання дитини значно утруднює формування в них педагогічної культури на основі взаємодії з педагогом. Для того щоб спілкування виконувало регулятивну роль, воно має бути за своїм стилем не прагматичним, а альтруїстичним. За прагматичного стилю спілкування суб'єкти обмінюються

прагматичними актами, реалізуючи принцип взаємності, повернення («добро за добро, зло за зло»). Навпаки, альтруїстичний тип спілкування виникає тоді, коли одна сторона (однобічний альтруїстичний стиль) чи обидві (двобічний альтруїстичний стиль) реалізують безкорисливу поведінку. Якщо суб'єкти прагматичного спілкування розглядають один одного як засоби досягнення своїх цілей, то за альтруїстичного спілкування партнер по спілкуванню виступає як безпосередня мета. Педагог має донести батькам, що за прагматичного стилю спілкування вони обмежені в самореалізації, а їх внутрішня позиція щодо виховання дитини залишатиметься незмінною, без можливості вдосконалення.

Саме в межах поняття внутрішня позиція глибше ведеться дослідження цінностей як системи певного періоду розвитку особистості, розробляються її поведінкові показники. Так, внутрішня позиція батьків може бути вивчена педагогом у тому разі, якщо:

- батьки ставляться до перебування дитини в дитячому саду позитивно, як до цілком природної і необхідної події в житті, не уявляють дитину поза дошкільним навчальним закладом чи у відриві від нього;

- виявляють почуття «необхідності навчання, вдосконалення своєї педагогічної культури», тобто в ситуації взаємодії з педагогом а також самостійно продовжують прагнути до пізнання власної дитини, набуття специфічних батьківських компетентностей;

- виявляють особливий інтерес до нового в процесі виховання дитини;

- надають перевагу спілкуванню з педагогом та іншими батьками, колективним формам роботи перед індивідуальною хаотичною освітою, як правило, через Інтернет-ресурс;

- надають перевагу суспільно прийнятним стандартам виховання дитини дошкільного віку на відміну від індивідуально-безпосередніх;

- визнають авторитет педагогів дошкільного навчального закладу.

Визначимо критерії усвідомленості особистісних цінностей батьків щодо виховання власної дитини: регулярні роздуми про те, що важливо і неважливо, добре і погано у вихованні дитини дошкільного віку, розуміння сенсу дошкільного дитинства, самоцінності цього періоду для формування різнобічно розвиненої особистості, здатність піддавати сумніву усталені власні цінності, відкритість свідомості для нового досвіду, прагнення зрозуміти погляди і позиції інших людей, відкрите вираження своїх поглядів і готовність до дискусії, послідовність у намірах і справах, відповідність слів і дій, прояв твердості і стійкості з принципових питань виховання власної дитини. Вивчення педагогом батьківських цінностей надзвичайно важливе, оскільки вони впливають на батьківську діяльність, взаємодію як з дитиною так і педагогом. Коли цінності педагога і батьків не збігаються, то виникають конфлікти через те, які спільні виховні цілі можуть бути поставлені і яким чином їх можна досягти.

Розбіжність у системах цінностей педагога і батьків викликано тим, що люди формуються як особистості в різні періоди часу і в різних умовах, мають різну освіту, досвід взаємодії з дітьми дошкільного віку. Культурні корені також можуть бути джерелом неспівпадання

систем цінностей. Для уникнення розбіжностей і конфліктів батьки намагаються приховати пріоритетні цінності, транслюючи інші.

Розглянемо найбільш часто трансльовані батьками цінності:

1. Я люблю свою дитину і бажаю їй тільки кращого. Прояви батьківської любові є різноманітними і багатоликими. Батьківська любов виражається в тому, що батько піклується про дитину, проводить з нею досить багато часу, пестить її, висловлює ніжні почуття, а також намагається зробити їй приємне. Однак, будь-який з цих способів вираження любові, таїть у собі можливості негативного впливу на психіку дитини. Не маючи належної педагогічної культури, батьки вимагають від дитини слухняності як доказу своєї любові, спекулюють на її почуттях («Якщо любиш маму, то ...»). Самі вони теж наголошують на своїй любові, вимагаючи від дитини слухняності («Якщо хочеш, щоб я тебе любила, то ...»). Цей вид псевдо-любові також може виявлятися в нескінченних лестошах, надмірних проявах уваги, сюсюканні, вседозволеності. В атмосфері таких стосунків діти часто виростають егоїстами, брехунами, нещирими людьми.

Справжня любов до дитини полягає в здатності батьків сприймати свою дитину як самостійну, унікальну особистість, враховувати її природні особливості, поважати бажання, прагнення й інтереси, надавати свободу вибору. Любов не повинна бути «сліпою» або занадто вимогливою, коли батьки керуючись власними очікуваннями «ліплять» з дитини ідеал. Не можна оцінювати здобутки дитини за кількісними параметрами, з'ясовувати краща вона, або гірша за інших – вона не схожа ні на кого і любити її потрібно за цю неповторність. Для дошкільника мама й тато вважаються люблячими, коли грають разом з нею в улюблені ігри, словами і дотиком, перебуванням поруч дають відчуття емоційної близькості, захисту й любові.

2. Я турбуюсь про свою дитину, забезпечую її всім необхідним. Рівень батьківського піклування, або протекції, визначає, скільки сил і часу приділяють батьки вихованню дитини. Так, надмірна батьківська турбота, по Г.Т. Хоментausкасу, може виступати в двох варіантах: турбота як «штовхач» і турбота як охорона і опіка. Є.Г. Ейдемільлер і В. Юстицкіс виділяють дві крайні міри протекції: надмірну (гіперпротекція) і недостатню (гіпопротекція). При гіперпротекції, або гіперопіці, батьки приділяють дитині дуже багато часу, уваги і сил: прагнуть супроводжувати кожен крок дитини, оберігати і захищати її від уявних небезпек, утримувати дитину біля себе, «прив'язувати» її до своїх настроїв і почуттів. При гіпопротекції дитина перебуває на периферії уваги батьків, до неї «не доходять руки», за виховання батьки беруться час від часу, або тоді, коли трапляються серйозні неприємності. При цьому вони можуть дуже добре матеріально забезпечувати дитину, «відкуповуватися» від неї.

Справжня опіка виявляється в підтримці батьками самостійності, ініціативи, нових досягнень, творчості дитини. Мама й тато мають спокійно реагувати на її невдачі та помилки. Переконавати дитину потрібно в тому, що помилятися – це добре, на помилках ми вчимося не тільки зробити щось краще, а й не здаватися, бути наполегливими. Підтримка й допомога дитині потрібні тоді, коли вона експериментує, досліджує оточуючий світ. Дорослий в цій ситуації має створити сприятливі умови для подолання труднощів. Адже саме так відбувається активний розвиток особистості. Надмірна

допомога і опіка ослаблює, збіднює особистість. Авторитетними для дитини є ті батьки, які вірять в її сили, завжди роблять позитивний прогноз і не забувають відзначити, помітити, схвалити нові, навіть, незначні досягнення. [4, с.42]

3. Я хочу щоб моя дитина була освіченою і тому наполегливо готую її до школи. Інтелектуальна розвиненість дитини, з точки зору батьків, полягає у вмінні читати, писати, рахувати. Чим більше вона знає інформації тим більше вона розвинена. Існує ще одна хибна думка про те, що чим більше вивчила предметів дитина до школи, тим легше їй буде навчатися. За таких підходів батьки отримують зворотній результат – дитина відмовляється навчатися, оскільки не спроможна засвоїти складні для неї знання. Високого рівня пізнавальної активності старші дошкільники досягають тільки тоді, коли навчання в цей період спрямовано на активний розвиток мислительних процесів, «зону найближчого розвитку». Не варто переоцінювати розумові можливості дитини. Її мислення залишається наочно - образним, наочно - дійовим, спріється на взаємодію з реальними предметами та їх заміниками. Найкраще сприймається та інформація, що проходить через особистий досвід дошкільника. В процесі навчання дитина має діяти – співставляти, накладати, вимірювати, складати, розкладати, моделювати. Педагогічною помилкою є те, що дорослі спочатку дають теоретичні знання, а потім, значно пізніше вчать їх застосовувати. Це схоже на лікування хвороби пігулками, на яку захворіє людина через багато років. Природною особливістю дітей є спостережливість і допитливість. Їм тільки не завжди вистачає життєвого досвіду, щоб правильно оцінити та пояснити явища та зв'язки оточуючого світу. На порозі шкільного навчання може здаватися, що в ході роботи з дітьми необхідно якомога більше приділяти уваги заняттям шкільного характеру і не витратити час на ігри, розваги, відпочинок. Дорослим не варто забувати, що основним інструментом у підготовці дитини до школи є гра. Неабиякого досвіду та вражень набувають діти під час подорожей, екскурсій, відпочинку на природі, під час занять спортом. Необхідно враховувати, що організм шестирічної дитини знаходиться в процесі розвитку, а мозок не завершив дозрівання, функціональні його можливості ще є обмеженими. Важливо спиратися не тільки на те, чого дитина цього віку спроможна досягти шляхом багаторазових вправлень, а й те, яких нервово - психічних і фізичних сил це їй коштуватиме.

4. Я považаю право своєї дитини на вибір, намагаюся прислухатися до неї. Для гармонійного розвитку дитини необхідний певний баланс контролю, піклування і свободи та автономії вже з раннього віку. Розвиток особистості, безперечно, має бути вільним, без насильства і примусу, адже особистість і свобода дуже взаємопов'язані. Людина як суб'єкт вільної (доцільної, свідомо мотивованої) діяльності кваліфікується як особистість. Це означає, що у дитини має бути сформоване переконання не про свободу взагалі, а про свободу його волі. Внутрішня свобода особистості рівнозначна її внутрішній волі. Вольова дія, точніше процес прийняття довільного рішення і формування відповідного наміру, є піковим моментом переживання суб'єктом стану свободи. Нерідко особистість сама віддає собі наказ і сама ж його виконує. Тому в необхідності («я повинен») особистість відчуває певну свободу. Слід наголосити, що це не свобода ситуативних бажань, а свобода сили людської думки, умовиводу [1, С. 31]. Розглядаючи свободу як тривалий життєвий процес, у якому дитина лише поступово опановує її в міру свого розумового розвитку, не можна погодитися з тим, що найважливіше завдання батьків дати

дитині вже в дошкільному віці можливість робити все, що вона забажає. Дитині необхідно надавати можливість вільно діяти, але в межах загальноприйнятих стандартів, поважати право на її особистісний простір, право приймати рішення на ряду з дорослими. Тільки за допомогою свободи можна підготувати дитину до свободи вибору, тільки за допомогою взаємодії можна підготувати її до спілкування з іншими людьми, тільки дотримуючись прав дитини, можна вимагати від неї відповідальності й виконання обов'язків.

5. Я знаю, що дитина дошкільного віку має гратися. Батьки часто мають поверхневі уявлення про дитячу гру. Вони вважають, якщо дитина грає іграшками, то підтримка дитячої гри полягає в забезпеченні дитини іграшками. Часто вони керуються принципами – чим більше іграшок, тим щасливіша дитина, чим дорожчі іграшки, тим кращими батьками вони є. «У моєї дитини мають бути іграшки не гірше ніж в інших» - міркують батьки. Купуючи нову, модну іграшку, батьки помічають, що дитина із захопленням її розглядає, радіє придбанню, хизується нею перед однолітками, але не грає з нею. Причиною цього може бути її нефункціональність, або відсутність необхідних дитячих вражень, досвіду. Адже дитина гратиме в «Зоопарк», коли там побуває, в «Ательє», коли побачить як працює швачка, в «Майстра прикрас», коли спостерігатиме за виготовленням намиста, браслетів, каблучок. Чим більший соціальний досвід дитини, тим різноманітнішими і змістовнішими будуть її ігри. Гра є відображенням навколишньої дійсності і насамперед дій та взаємовідносин оточуючих людей. Спонукальним мотивом гри є інтерес дитини до діяльності дорослих, намагання приєднатися до неї, відтворити її особливості [3, с.163]. Варто пам'ятати народну мудрість про те, що найулюбленіша дитяча гра може стати майбутнім життєвим вибором дитини. Батькам необхідно усвідомити, що гра для дитини не пуста забава, а діяльність, що вимагає певного напруження. У грі дитина пізнає навколишній світ, удосконалює навички та вміння, в неї формуються моральні якості, розширюються уявлення про оточуючий світ.

Отже, у взаємодії педагога дошкільного навчального закладу з батьками, важливо взаємоузгодити вимоги до виховних впливів на дитину, що мають базуватися на цивілізованих, прогресивних цінностях - підтримка дошкільного дитинства, плекання гри як провідного виду діяльності, визнання самоцінності цього періоду для особистісного розвитку людини. Розбіжностей між батьками і педагогами можна уникнути шляхом корекції існуючих, формування нових, спільних цінностей, застосовуючи методи і прийоми, за допомогою яких педагог може впливати на батьків: формування педагогічної культури батьків, особистий приклад, розвиток батьківської рефлексії та емпатії, допомога в поясненні конкретних цінностей та їх впливу на виховну діяльність, організація майстер-класів, тренінгів, педагогічних читань тощо, долучення батьків до планування роботи з дітьми в дошкільному навчальному закладі. Особистісні цінності батьків у розвиненій формі мають постати як самоцінності, а згодом як батьківські цінності. Розширення сфери цінностей слід розглядати як процес дедалі більшої диференціації сфери батьківського ставлення до дитини і власних педагогічних впливів на неї. Тому фіксація цінностей на одному з певних рівнів, їх обмеження дією тільки певної групи впливів у процесі батьківської освіти є свідченням гальмування їхнього розвитку. Педагогічна тактика щодо рівня розвитку батьківських цінностей має полягати в забезпеченні їх вияву, що не має чітко окреслених меж, адже батьківські цінності є частиною загальнолюдських. При цьому шлях формування батьківських цінностей, що

методично може бути успішно інструментований науково обґрунтованими освітніми технологіями навчання дорослих, має полягати у сходженні від загального до конкретного. Це означає, що, наприклад, повага до дитини може бути сформована у батьків, якщо спочатку в них формують це ставлення до оточуючих людей, потім до людей, які не є близьким оточенням, або мають інші погляди, переконання, цінності, а згодом це коло може розширюватись. Звичайно, розвиток батьківських цінностей вищого рівня - процес складний і суперечливий, і не кожен педагог спроможний його здійснити, але, безперечно, здійснювати взаємодію між батьками і педагогом неможливо без побудови спільної системи цінностей щодо виховання дитини дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д., Виховання особистості: Підручник. – К.: Либідь, 2008. – 848 с.:іл., С. 26, С. 31
2. Дружинин В. Н. Психология семьи: 3-е изд. - СПб.: Питер, 2008. – 176 с., С.35
3. Запорожець О. В. Психологія: підручник для дошкільних педагогічних училищ – Державне учбово-педагогічне видавництво «Радянська школа». Київ – 1961. – 218 с., С. 163
4. Тарнавська Н. П. Теорія та методика співпраці дошкільного навчального закладу з родинами : Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Н. П. Тарнавська. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 231 с., С.42

Н. П. Тарнавская.

Противоречие транслируемых ценностей по воспитанию ребенка дошкольного возраста как причина нарушения взаимодействия между родителями и педагогом дошкольного учебного заведения.

В статье рассматриваются родительские ценности относительно воспитания ребенка дошкольного возраста, их сформированность и влияние на взаимодействие с педагогом дошкольного учебного заведения. Выясняются причины трансляции несуществующих ценностей. Предлагаются пути формирования новых родительских ценностей в процессе взаимодействия с педагогом дошкольного учебного заведения.

Ключевые слова: семейные ценности, родительские ценности, трансляции ценностей, внутренняя позиция, согласование ценностей.

N. Narnavskaya

Contradiction broadcast values for child care preschool infringement as cause interaction between parents and teachers of preschool educational institutions.

The article deals with the parent values regarding education pre-school child, their formation and influence on interaction with teacher kindergarten. Investigate the cause broadcast nonexistent values. Ways of formation of new parental values during interaction with a teacher kindergarten.

Tags: family values, parental values, broadcasting values, internal position, alignment values.

